

Bijlage 3:

Protocol Pesten en negatief gedrag

Op Obs De Leest werken we vanuit de grondhouding van Positive Behavior Support (PBS). Dit is een wetenschappelijk bewezen aanpak die het positief schoolklimaat verbeterd. Het team heeft hierin een intensief driejarig nascholingstraject gevolgd, waarin we de PBS-aanpak gefaseerd geïmplementeerd hebben in de school o.l.v. een externe expert.

De basis van deze aanpak is het werken vanuit gedragen gedragswaarden, de volgende waarden zijn op Obs De Leest van toepassing voor leerkrachten, leerlingen én ouders/verzorgers:

Veiligheid, Vertrouwen, Respect en Verantwoordelijkheid.

Deze gedragswaarden zijn vertaald naar duidelijke gedragsverwachtingen per ruimte in de school. Hieronder ziet u hiervan een overzicht (als bijlage treft u ook de gedragsverwachtingen voor het team en de ouders/verzorgers aan):

Ruimte	Gedragsverwachtingen	Respect	Veiligheid	Verantw. heid	Vertrouwen
Schoolplein	1. Wij sluiten niemand buiten. 2. Wij gaan voorzichtig om met elkaar en met de materialen. 3. Wij praten met elkaar op een vriendelijke manier. Overkoepelend: 4. Wij vragen de leerkracht om hulp als we er niet uitkomen.	X X	 X X	 X X	X X X
Wc's	1. Wij laten de WC netjes achter. 2. Wij zijn zuinig met papier en water. 3. Wij laten anderen op de WC met rust. Overkoepelend: 4. Wij melden het meteen bij de leerkracht als er iets mis is.	X X	 X	X X X	X X X
Kleedkamer	1. Wij leggen onze spullen netjes bij elkaar bij onze plaats. 2. Wij praten in de kleedkamer met een groepjesstem (2). 3. Wij wachten op de afgesproken plek als we klaar zijn met omkleden.	 X	X X	X X	 X
Gymzaal	1. Wij stoppen met de activiteit na het fluitsignaal. 2. Wij houden ons aan de spelregels. 3. Wij houden het veilig.	X 	X X X	X X X	 X
Gangen	Kleuters: - Wij gebruiken de praatstem(3). - Wij houden de werkplek opgeruimd en netjes. - Wij spelen in de gekozen hoek. Midden- en Bovenbouw: - Wij gebruiken de groepjesstem (2). - Wij zijn bezig met onze taak. - Wij houden de werkplek opgeruimd en netjes.	X X X X	 X X	X X X X X	
Halletje jassen/trap buiten	1. Wij lopen rustig aan de rechterkant op de trap en in de galerij. 2. Wij wachten op onze beurt bij de kapstok. 3. Wij hangen onze jas en tas aan de kapstok.	 X	X X	X X X	
Bieb	1. Wij gebruiken onze fluisterstem in de bieb. 2. Wij gaan zuinig om met de boeken van de bieb. 3. Wij zijn beleefd tegen de biebjuif/meester.	X X	 	 X	

Preventieve aanpak

In beginsel handelen we middels een positief geformuleerde aanpak om pesten en negatief gedrag preventief aan te pakken. De aanpak van Positive Behavior Support is hierin de basis.

PBS

Op Obs De Leest verzorgen we een aanbod voor de sociaal-emotionele ontwikkeling in de groepen 1-2 t/m 8.

Op Obs De Leest handelen medewerkers, leerkrachten en ouders/verzorgers vanuit de uitgangspunten van Positive Behavior Support (PBS).

Onze gedragen gedragswaarden staan hierin centraal: Veiligheid, Vertrouwen, Respect en Verantwoordelijkheid. De leerkrachten bieden jaarlijks middels zelf ontworpen gedragslessen de overkoepelende gedragsverwachtingen aan. Deze gedragsverwachtingen zijn visueel gemaakt middels pakkende posters, welke zichtbaar zijn in iedere ruimte.

Obs De Leest werkt vanuit positief bekrachtigen. Vanuit gezamenlijkheid zijn positieve beloningen met elkaar afgesproken:

- Met mooie pen schrijven
- Foto naar ouders sturen via Parro
- Tegoedbon inzetten voor activiteiten
- Winkeltje muntjes verdienen om activiteiten te 'kopen'
- Taak van een leerling maken
- Op de stoel van de leerkracht zitten
- Op een ergonomische bal zitten
- Klok met minuten kleuren en als tijd inzetten voor zelfgekozen activiteiten
- Bingo kaart met leuke opdrachtjes
- Zonnetje op de hand
- Chocomel en thee uit het automaat halen
- Eigen plaats kiezen
- Helpen met klusjes van de juf
- Vrij kiezen
- Filmpje/liedje uitkiezen
- Ballon prikken met compliment erin
- Beloningspot met briefjes/tegoedbonnen van verschillende activiteiten
- Stickers verdienen, bij 5 stickers een kaartje kiezen
- Gezellig momentje met de juf

De leerkrachten zetten deze beloningen naar eigen inzicht in bij kinderen.

Wanneer onze leerlingen positief gedrag laten zien n.a.v. de aangeleerde gedragsverwachtingen kunnen ze een bandje verdienen. Iedere week zorgen we ervoor dat we elke leerling 'betrappen' op positief gedrag en een bandje kunnen uitdelen. Het is belangrijk dat de leerlingen deze bandjes mee naar huis nemen, zodat er een sterke koppeling ontstaat tussen school en thuis. Op die manier kan positief gedrag vanuit beide situaties aangemoedigd worden.

Naast PBS werken de leerkrachten iedere week ook met lessen vanuit de Kanjermethodiek. Hierin werken we ook met kinderen aan de doelen en competenties behorende bij de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Jaarlijks besteden we ook aandacht aan de Gouden en Zilveren weken, welke gericht zijn op het versterken en opbouwen van een positief klassenklimaat en een bevorderlijke groepsdynamiek. Middels Kanjer-spellen, coöperatieve werkvormen en diverse samenwerkingsactiviteiten bouwen we aan een positief klassenklimaat.

Curatieve aanpak

Ondanks alle preventieve middelen die we inzetten kan het toch voorkomen dat leerlingen ruzie met elkaar hebben of dat er pestgedrag is ontstaan. Op Obs De Leest maken we onderscheid tussen klein en groot probleemgedrag. Hiervoor hanteren we ook verschillende aanpakstrategieën. Vanuit onze wettelijke verplichting moeten we gedragsincidenten registreren. Hiervoor gebruiken we het digitale systeem SwissSuite.

In de bijlage is een gedragsincidentenbriefje te vinden, waarop ook zichtbaar is wat we onder klein en groot probleemgedrag laten vallen.

Wanneer er sprake is van probleemgedrag, maken we onderscheid tussen klein en groot probleemgedrag. De aanpak van beiden is verschillend, maar is breed in het team afgesproken:

Klein probleemgedrag

1. Reactieprocedure
Werkt dat niet?
 2. - Als het binnen gebeurt: uitsluiten van activiteit + gesprekje
- Als het buiten gebeurt: time-out plek/afzonderen + gesprekje
Niet mee buitenspelen (wel mee naar buiten, naast de juf/meester staan).
-

Groot probleemgedrag

Deze stappen volg je alle drie:

1. Time-out, uit de situatie halen en tot bedaren komen
2. Gesprek + consequentie bespreken
1 t/m 8 = Goedmaak activiteit bedenken (+moment afspreken van uitvoeren)
7-8 = Gepaste consequentie (nablijven + taak doen/strafwerk (meteen die middag) of uitsluiten van activiteit)
3. Ouders op de hoogte brengen van hetgeen is gebeurd + incident noteren in SwisS

Als er met ouders afspraken worden gemaakt, deze noteren in ParnaSsys

Pesten

Pesten valt onder groot probleemgedrag. We hanteren hierbij de bovenstaande stappen, maar vanwege de complexiteit van pestsituaties is de aanpak in de praktijk vaak meer uitgebreid. Vandaar dat we deze hieronder specifiek nog extra toelichten.

1. Bij plaagsituaties worden de leerlingen aangemoedigd om er eerst zelf en samen uit te komen. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (het onderspit blijft delven, verliezer of zondebok wordt, bij veelvuldige herhaling) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen. We spreken dan niet meer van plagen, maar van pesten.
2. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Hierbij wordt duidelijk aangegeven dat we pesten niet tolereren. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd middels registratie in ons LVS.
3. Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). We noteren incidenten in ons gedragsregistratiesysteem SwissSuite. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht de situatie.
 1. Time-out, uit de situatie halen en tot bedaren komen
 2. Gesprek + consequentie bespreken
1 t/m 8 = Goedmaak activiteit bedenken (+moment afspreken van uitvoeren)
7-8 = Gepaste consequentie (nablijven + taak doen/strafwerk (meteen die middag) of uitsluiten van activiteit)
 3. Ouders op de hoogte brengen van hetgeen is gebeurd + incident noteren in SwisS
Als er met ouders afspraken worden gemaakt, deze noteren in ParnaSsys
4. Leerkracht(en) en ouders/verzorgers proberen in goed overleg samen te werken aan een oplossing. Een kort verslag van dit gesprek met de gemaakte afspraken komt in het leerlingvolgsysteem te staan van het betreffende kind.

Wanneer de leerkracht ziet of hoort dat een leerling wordt gepest en vervolgens leveren stap 1 tot en met 3 geen positief resultaat op voor de gepeste, dan treden de volgende stappen in werking.

(Dit geldt overigens ook voor leerlingen die door hun gedrag de sfeer in de groep zeer negatief beïnvloeden en/of met dit gedrag de veiligheid van andere leerlingen in gevaar brengen. De leerkracht neemt dan duidelijk stelling in.

De verdere consequenties zijn opgebouwd in 4 fases:

FASE 1 (De leerkracht kiest wat passend is):

- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een klusje doen na schooltijd, b.v. vegen.
- Excuses aanbieden.
- Kapot gemaakte spullen zelf laten maken of vergoeden.
- Een schriftelijke opdracht, zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Uitsluiting van een activiteit.
- Apart zetten in de groep of bij de leerkracht.
- Uit de klas verwijderen, in de hal werken.
- In de pauze bij de leerkracht staan.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind doet.
- Afspraken maken met de leerling over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (of voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. Consequentie of beloning aan koppelen.
- Een gesprek met de ouders/verzorgers naar aanleiding van drie notaties.

FASE 2 (Bij herhaling van fase 1):

- De IB'er/directeur worden betrokken en zijn bij een gesprek met de leerling aanwezig.
- Uit de klas verwijderen en bij de IB'er of directie laten werken.

FASE 3: (Bij herhaling van fase 1/2):

- De IB'er/ directeur/leerkracht blijft betrokken, de IB'er coördineert.
- Een gesprek met de ouders/verzorgers, als voorgaande acties en eerdere gesprekken met ouders/verzorgers op niets uitgelopen zijn. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.
- Deskundige hulp wordt ingeschakeld zoals b.v. de Schoolbegeleidingsdienst, Jeugdzorg of schoolmaatschappelijk werk.
- Uitsluiten van excursie of schoolfeestiviteit.

FASE 4

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.
- De IB'er /directeur nemen hierover besluit.
- Waarschuwing voor schorsing van 1 dag.
- Schorsing voor 1 dag. Het bestuur wordt hiervan op de hoogte gebracht, evenals de leerplichtambtenaar.
- Schorsing voor 2 dagen. Het bestuur wordt hiervan op de hoogte gebracht, evenals de leerplichtambtenaar.
- Verwijdering van school.

Begeleiding

De begeleiding geven we via een driesporenbeleid:

- Begeleiding van de gepeste leerling.
- Begeleiding van de pester.
- Begeleiding van de andere kinderen van de groep.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- De leerkracht laat merken dat hij/zij wil helpen.
- De leerkracht kijkt of het negatieve gedrag van de andere partij direct waargenomen kan worden.
- De leerkracht luistert naar het kind en stelt vragen. De leerkracht toon medeleven, luistert en stelt vragen: Wie? Wat? Waar? Wanneer? Hoe? Dit gesprek vindt buiten de groep plaats.
- De leerkracht bespreekt samen met de leerling wat hij/zij al gedaan heeft om het pesten te stoppen.
- De leerkracht laat de leerling inzien hoe deze zou kunnen reageren op een situatie. Huilen of boosheid zijn vaak reacties die een pester wil uitlokken.
- De leerkracht helpt de leerling bij het oefenen van een andere reactie.
- De leerkracht blijft nagaan welke oplossing de leerling zelf wil.
- De leerkracht benadrukt de sterke kanten van de leerling.
- De leerkracht spreekt waardering uit als de leerling zich anders opstelt.
- De leerkracht stelt de ouders/verzorgers van de gepeste leerling op de hoogte.
- De leerkracht waakt ervoor de gepeste leerling niet overmatig te beschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester:

- De leerkracht spreekt de pester aan. Dit gesprek vindt buiten de groep plaats.
- De leerkracht zoekt naar de reden van het gedrag.
- De leerkracht probeert de pester te laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is op de gepeste leerling.
- De pester moet zijn excuses aanbieden.
- De leerling zoekt naar overeenkomsten tussen de pester en de gepeste leerling om zo actief te werken aan groepsvorming en het versterken van de onderlinge wisselwerking.
- De leerkracht straft de leerling als deze wel pest en beloont de leerling als deze zich aan de gedragsverwachtingen houdt.
- De leerkracht probeert de pester te leren om niet meteen vanuit woede/boosheid te reageren, leren beheersen.
- De leerkracht zorgt voor contact tussen ouders/verzorgers en school; elkaar informeren en overleggen. Hierbij toont de leerkracht inlevingsvermogen in de leerling; wat is de oorzaak van het pesten? (bijv. problematische thuissituatie, buiten gesloten voelen, jaloezie, verveling, baas willen zijn (macht), voortdurend de competitie aan gaan, in een niet passende rol worden gedrukt).
- In overleg met de Intern Begeleider kan de leerkracht hulp inschakelen; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; schoolbegeleidingsdienst.

Begeleiding van de andere kinderen in de groep:

- De leerkracht maakt alle leerlingen middels gesprekken bewust van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag.
- De leerkracht stimuleert dat leerlingen voor zichzelf opkomen.
- De leerkracht stimuleert leerlingen om voor een ander op te komen.
- De leerkracht werkt actief aan het bevorderen van de groepsdynamiek en het groepsproces. Hiervoor werken we jaarlijks aan de Gouden én Zilveren weken, geven we gedragslessen en volgen we de

basishouding van PBS en de Kanjermethode en zorgen we voor het stimuleren en aanleren van samenwerken en coöperatieve werkvormen.

- De leerkracht spreekt leerlingen aan op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep
- De leerkracht zorgt voor zeer regelmatige herhaling van de gedragsverwachtingen op school en de afspraken in de klas. Hier liggen onze gedragswaarden aan ten grondslag: veiligheid, vertrouwen, respect en verantwoordelijkheid. De visualisaties van de gedragsverwachtingen behorende bij deze waarden zijn zichtbaar in de school en in de klas. Ieder jaar maakt de leerkracht ook klassenafspraken samen met de leerlingen.
- De leerkrachten benadrukken dat iedereen verschillend mag zijn.

Adviezen aan de ouders

Ouders gepeste leerling:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders pestende leerling:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat en hou de lijntjes met de leerkrachten kort.

Overige ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Bijlage: Registratie gedragsincident klein- en groot probleemgedrag

Registratie gedragsincident		
Naam leerling: _____		
Groep/klas: _____ Datum: _____ Tijd: _____		
Ingevuld door: _____		
Plaats	Klein probleemgedrag	Groot probleemgedrag
☐ Buiten schoolterrein ☐ Gymzaal ☐ Hal/gangen (Kapstokhal en gang) ☐ Klaslokaal ☐ Kleedkamer ☐ Mediatheek/ Bibliotheek ☐ Schoolplein ☐ Toiletten ☐ Trappenhuis (galerij/trap) ☐ IB kamer (IB- en directiekamer en teamkamer Voortouw) ☐ Andere ruimte	☐ Gebrek aan respect ☐ Misbruik van eigendom ☐ Onacceptabel gebruik digitale middelen ☐ Ongepast taalgebruik ☐ Opstandigheid/ongehoorzaamheid ☐ Verstoring (les)activiteit ☐ uitdagen/opstoken ☐ Ander gedrag	☐ Bedreiging ☐ Beschadiging van eigendom ☐ Diefstal ☐ Discriminatie ☐ Fysieke agressie ☐ Intimidatie ☐ Liegen/bedriegen ☐ Ongepaste plaats (weglopen) ☐ Pesten ☐ Ander gedrag
Maatregelen		
☐ Gesprek ☐ Time-out ☐ Taak doen ☐ Uitsluiten van activiteit	☐ Nablijven ☐ Schorsing ☐	

Klein probleemgedrag

3. Reactieprocedure
Werkt dat niet?
4. - Als het binnen gebeurt: uitsluiten van activiteit + gesprekje
 - Als het buiten gebeurt: time-out plek/afzonderen + gesprekje
 Niet mee buitenspelen (wel mee naar buiten, naast de juf/meester staan).

Groot probleemgedrag

Deze stappen volg je alle drie:

4. Time-out, uit de situatie halen en tot bedaren komen
5. Gesprek + consequentie bespreken
 1 t/m 8 = Goedmaak activiteit bedenken (+moment afspreken van uitvoeren)
 7-8 = Gepaste consequentie (nablijven + taak doen/strafwerk (meteen die middag) of uitsluiten van activiteit)
6. Ouders op de hoogte brengen van hetgeen is gebeurd + incident noteren in SwisS
 Als er met ouders afspraken worden gemaakt, deze noteren in ParnaSsys

Bijlage: Matrix van gedragsverwachtingen ouders/verzorgers Obs De Leest

Schoolbrede verwachtingen rondom gedrag van ouders

Gedragsverwachtingen	Respect	Veiligheid	Verantw. heid	Vertrouwen
Ik kan zelf een gesprek aanvragen om zo meer zicht te krijgen op de ontwikkeling van mijn zoon/dochter en ik maak in overleg met de leerkracht een afspraak hiervoor.			X	
Ik stuur de leerkracht tijdig (minstens een dag vooraf) een bericht via Parro of e-mail om de leerkracht te informeren over afspraken onder schooltijd of belangrijke informatie over mijn zoon/dochter.			X	
Ik stuur de leerkracht een bericht via Parro of e-mail wanneer dit een praktische inhoud heeft. Voor inhoudelijke onderwerpen plan ik een telefonisch of persoonlijk gesprek met de leerkracht.		X	X	
Dringende zaken die ik moet melden onder schooltijd geef ik telefonisch door via het algemene nummer van school.			X	
In gesprek met andere ouders/verzorgers, medewerkers en leerlingen van Obs de Leest spreek ik een ander respectvol aan.	X	X		X
Ouders/verzorgers laten zich op een positieve en respectvolle manier uit over de school en de zaken die de school aangaan.	X			X

Bijlage: Matrix van gedragsverwachtingen leerkrachten Obs De Leest

Schoolbrede verwachtingen rondom gedrag van leerkrachten

Gedragsverwachtingen	Respect	Veiligheid	Verantw. heid	Vertrouwen
Ik kan zelf een gesprek aanvragen met ouders/verzorgers om zo de ontwikkeling van een leerling te bespreken en ik maak in overleg met de ouders een afspraak hiervoor.			X	
Tijdens lestijd ben ik bezig met de leerlingen en met lesgebonden taken. Buiten de lestijden om kan ik reageren op Parro-berichten en/of e-mails van ouders/verzorgers. 8.00 uur tot 8.20 Voortouw voor schooltijd 8.00 uur tot 8.35 Pijler voor schooltijd 14.30 uur tot 17.30 uur Voortouw na schooltijd 14.45 uur tot 17.30 uur Pijler na schooltijd			X	
Ik stuur ouders/verzorgers een bericht via Parro of e-mail wanneer dit een praktische inhoud heeft. Voor inhoudelijke onderwerpen plan ik een telefonisch of persoonlijk gesprek met ouders.		X	X	X
In gesprek met ouders/verzorgers, medewerkers en leerlingen van Obs De Leest spreek ik een ander respectvol aan.	X	X		X
Medewerkers laten zich op een positieve en respectvolle manier uit over de school en zaken die de schoolorganisatie aangaan.	X			X